

KLAIPĖDOS MIESTO
VISUOMENĖS
SVEIKATOS BIURAS

**KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS BENDROJO
UGDymo MOKYKLŲ MOKINIŲ PROFILAKTINIŲ
SVEIKATOS PATIKRINIMŲ 2024 M. DUOMENŲ ANALIZĖ**

Parengė:

Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuro

Visuomenės sveikatos specialistė Vitalija Mikutytė

Klaipėda, 2025

TURINYS

ĮVADAS	3
1. Profilaktiškai sveikatą patikrinę mokinių	4
2. Mokinių sveikatos būklė.....	4
3. Mokinių kūno masės indekso įvertinimas ir jo pokyčiai	5
4. Mokinių fizinio aktyvumo grupės	5
5. Mokinių dantų ir žandikaulių būklė.....	7
APIBENDRINIMAS	8
REKOMENDACIJOS	9

IVADAS

Vienas svarbiausių sveikatos raidos tarpsnių yra vaikystė ir paauglystė. Tuo laikotarpiu vaiko elgsenos ir gyvensenos ypatybės turi labai didelės reikšmės vėlesnio gyvenimo kokybei. Šeima ir mokykla vaikui turi padėti suprasti, kad sveikata yra vertybė, kurią reikia tausoti bei saugoti.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugpjūčio 13 d. įsakymu Nr. V-905 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 21:2017 „Mokykla, vykdanči bendrojo ugdymo programas. Kasmetinis profilaktinis sveikatos patikrinimas, kurio metu įvertinama bendra sveikatos būklė, privalomas visiems vaikams iki 18 metų, taip pat pilnamečiams mokiniams, ugdomiems pagal bendrojo ugdymo programas.

Duomenys apie vaikų sveikatos būklę gaunami iš statistinės apskaitos formos Nr. E027-1 „Mokinio sveikatos pažymėjimas“ (toliau – Pažymėjimas), patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. V-565 „Dėl elektroninės statistinės apskaitos formos Nr. E027-1 „Mokinio sveikatos pažymėjimas“ patvirtinimo“. Remiantis tuo pačiu įsakymu nustatyta, kad gydytojai, slaugytojai, gydytojai odontologai arba burnos higienistai nuo 2020 m. sausio 1 d. Pažymėjimus turi pateikti per Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinę sistemą (ESPBI IS). Elektroniniu būdu užpildyti ir pasirašyti Pažymėjimai perduodami į Higienos instituto Vaikų sveikatos stebėsenos informacinę sistemą (VSS IS).

Mokinių sveikatos būklės duomenys naudojami mokinių sveikatos duomenų rinkimui, kaupimui, analizei ir vertinimui. Atsižvelgiant į mokinių sveikatos problemas yra kryptingai planuojama ir įgyvendinama sveikatos priežiūra bendrojo lavinimo mokyklose, organizuojamos tikslios sveikatos stiprinimo priemonės, susijusios su ligų ir traumų profilaktika.

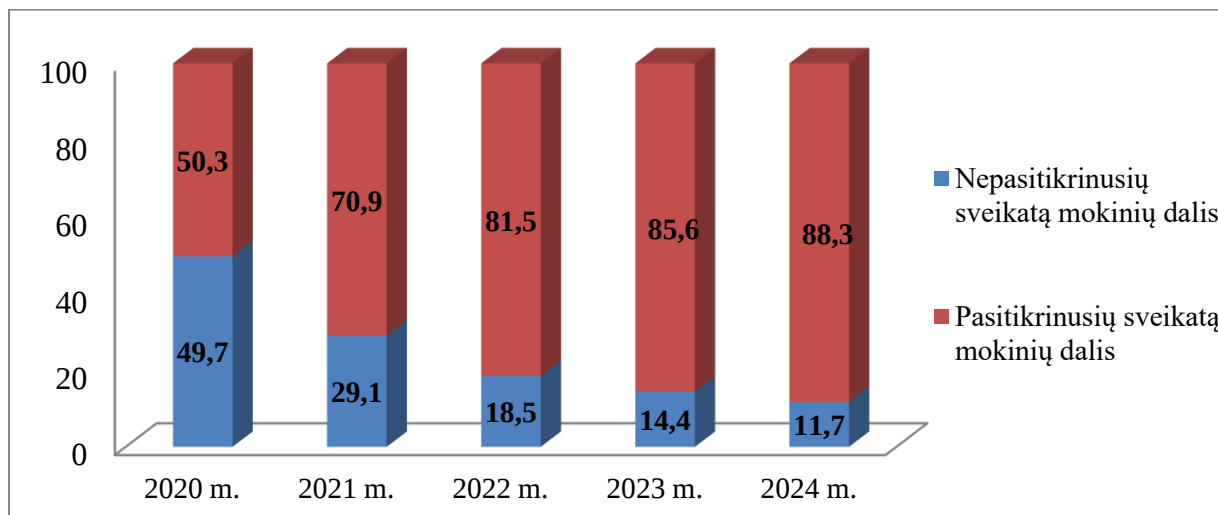
Tikslas – įvertinti Klaipėdos miesto bendrojo ugdymo mokyklų mokinių sveikatos būklę bei jos pokyčius.

Uždaviniai:

1. Išnagrinėti mokinių pasiskirstymą pagal kūno masės indeksą, fizinio ugdymo grupes, nurodyti pagrindines sveikatos problemas.
2. Įvertinti mokinių dantų ir žandikaulių būklę.
3. Pateikti rekomendacijas mokinių sveikatos problemoms spręsti.

1. Profilaktiškai sveikatą patikrinę mokiniai

2024 metų pabaigoje Klaipėdos miesto bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi 25 535 mokiniai, iš jų profilaktiškai sveikatą patikrino 22 545 mokiniai (88,3 proc.) (žr. 1 pav.).

Šaltinis: Sveikatos biurų sistema ir Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

1 pav. Sveikatą profilaktiškai patikrinusių ir nepatikrinusių mokinių dalis 2020–2024 m. (proc.)

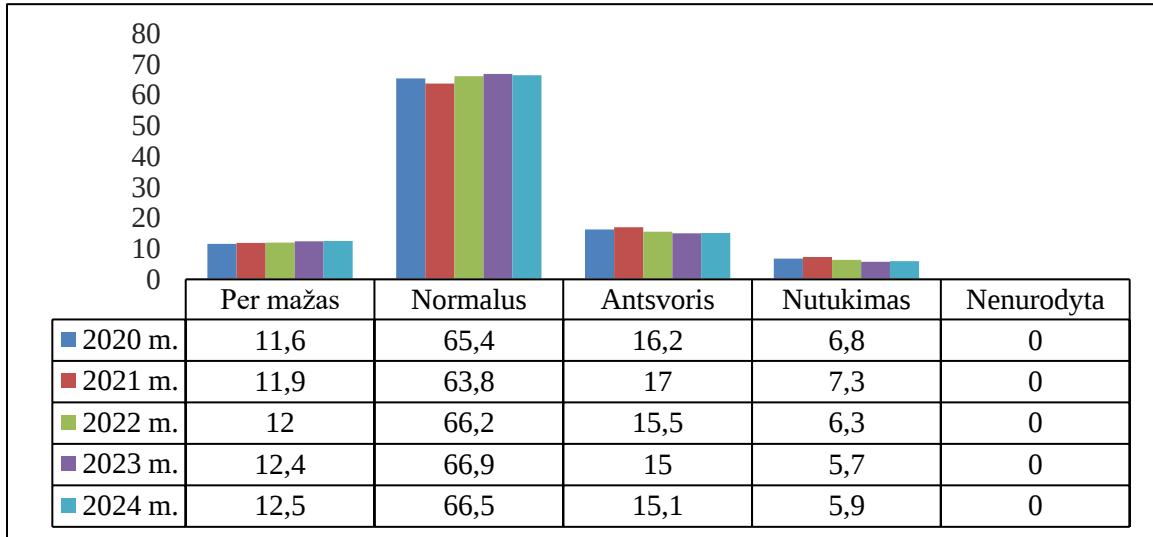
Į VSS IS dvi pažymėjimo dalys patenka atskirai, nes šio pažymėjimo I dalį „Fizinės būklės įvertinimas“ elektroniniu būdu pateikia šeimos gydytojas, o II dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ – gydytojas odontologas. 2024 metais užpildytą pažymėjimo I dalį „Fizinės būklės įvertinimas“ turėjo 96,9 proc., o II dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ – 89 proc. mokinių.

2. Mokinių sveikatos būklė

Pagal patvirtintą naują pažymėjimo formą, nuo 2020 metų nebevertinami organų sistemų sutrikimai (nenurodomi TLK-10-AM kodai), bet šeimos gydytojas pateikia bendras arba specialiąsias rekomendacijas, kurių turi būti laikomasi mokiniams dalyvaujant ugdymo veikloje. 2024 metais 90,6 proc. mokinių dalyvavo ugdymo veikloje be jokių apribojimų. 9,4 proc. mokinių buvo nurodytos bendros, o 4 proc. mokinių – specialiosios rekomendacijos. Pritaikytas maitinimas buvo paskirtas 0,6 proc. mokinių.

3. Mokinių kūno masės indekso įvertinimas ir jo pokyčiai

Išanalizavus 2024 metų mokinių pasiskirstymą pagal kūno masės indekso (KMI) įvertinimus, galima teigti, kad didžiausia mokinių dalis turėjo normalų KMI – 66,5 proc. mokinių. 2024 metais 12,5 proc. mokinių turėjo per mažą, o 21 proc. – per didelį svorį. Lyginant su 2023 metais, per didelį svorį turinčių mokinių dalis neženkiai padidėjo (žr. 3 pav.).

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

3 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal kūno masės indekso įvertinimą 2020-2024 m. (proc.)

4. Mokinių fizinio aktyvumo grupės

Kiekvieno žmogaus augimas ir vystymasis priklauso nuo kasdieninio fizinio aktyvumo, kuris yra svarbi puikios sveikatos dalis. Per mažas fizinis aktyvumas yra vienas iš veiksnių, kuris sąlygoja antsvorio ir nutukimo atsiradimą.

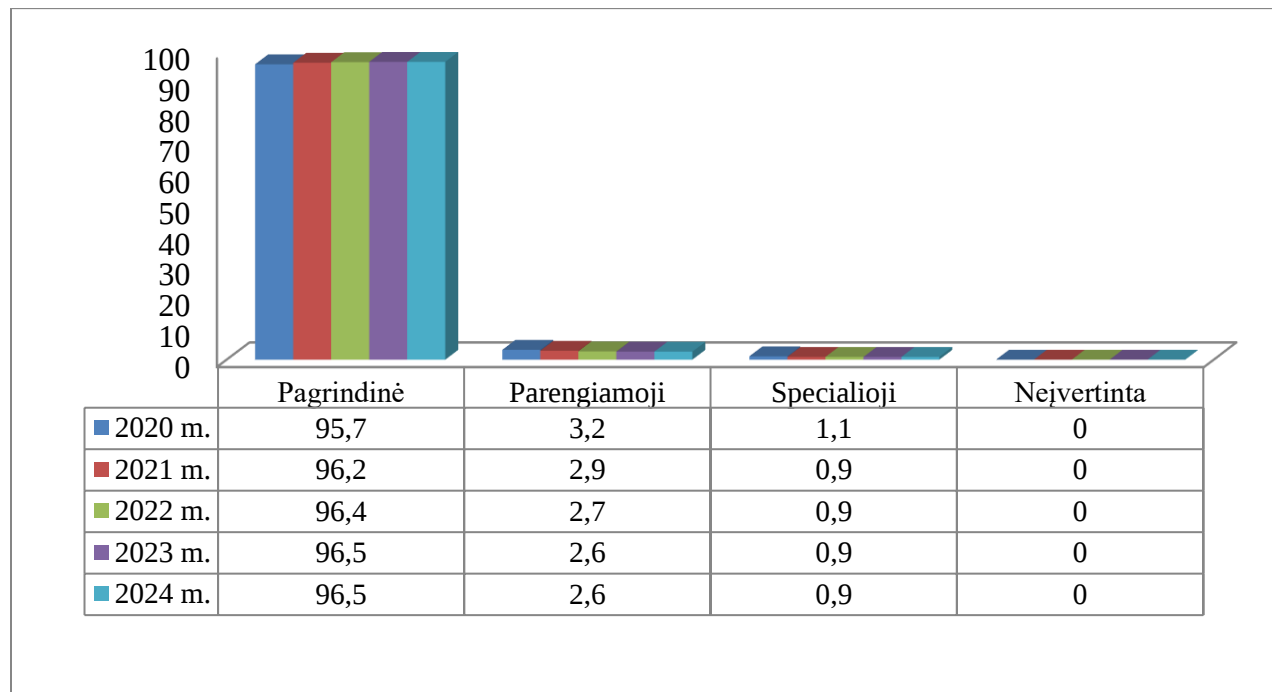
Duomenys apie kiekvieno vaiko fizinio ugdymo grupę yra labai svarbūs, kadangi mokiniai, kurie turi tam tikrų organų sistemų sutrikimų, yra priskiriami į *specialiąją grupę*. Specialiai pritaikytas fizinis ugdymas ne tik stiprina tokių vaikų sveikatą bei skatina gerą fizinį vystymąsi. Į *parengiamąją fizinio ugdymo grupę* priskiriami mokiniai, kurie turi nedidelius sveikatos sutrikimus ar nėra fiziškai galintys dalyvauti pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje. Mokiniai gali būti *atleidžiami* nuo kūno kultūros pamokų dėl ūmių ligų, paūmėjus lėtinėms ligoms, traumų ar operacijų. Atleidimo laikas priklauso nuo tam tikros ligos.

Pagrindinė fizinio ugdymo grupė. Išanalizavus mokinių pasiskirstymą pagal fizinio ugdymo grupes, akivaizdu, kad didžiausia mokinių dalis turi pagrindinę fizinio ugdymo grupę. Nuo 2020 iki 2024 metų vaikų, priskiriamų šiai fizinio ugdymo grupei, dalis padidėjo nuo 95,7 proc. iki 96,5 proc. (žr. 4 pav.).

Parengiamoji fizinio ugdymo grupė. Nuo 2020 iki 2024 metų mokinių, esančių parengiamosiose fizinio ugdymo grupėse, dalis sumažėjo nuo 3,2 iki 2,6 proc.

Specialioji fizinio aktyvumo grupė. Nuo 2020 iki 2024 metų mokinių, priskirtų šiai fizinio ugdymo grupei, dalis kito nežymiai.

Atleisti. Nuo 2020 iki 2024 metų atleistų mokinių dalis kito nežymiai: 2020 m. – 0,6 proc., 2021 m. – 0,5 proc., 2022 m. – 0,5 proc., 2023 m. – 0,6 proc., 2024 m. – 0,7 proc. mokinių.

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

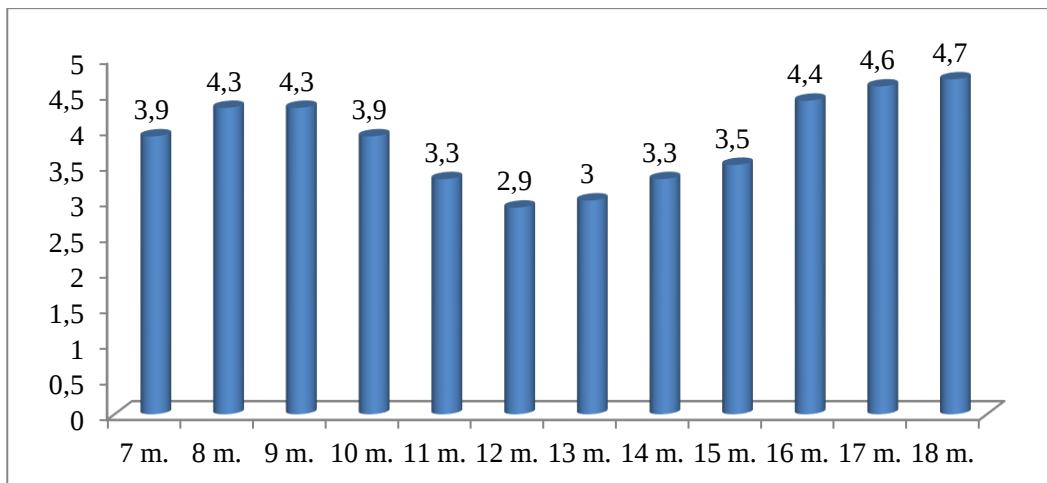
4 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal fizinio aktyvumo grupes 2020–2024 m. (proc.)

5. Mokinių dantų ir žandikaulių būklė

2024 metais išanalizavus Klaipėdos miesto mokinių dantų būklę, nustatyta, kad 26,7 proc. sveikatą patikrinusių vaikų neturėjo ėduonies pažeistų, plombuotų ar išrautų dantų.

Vaikų dantų būklės vertinimui naudojamas dantų ėduonies intensyvumo rodiklis (kpi+KPI indeksas), kuris išreiškiamas ėduonies pažeistų (kariozinių, plombuotų ir išrautų) dantų skaičiumi, tenkančiu vienam asmeniui; kpi – kariozinių, plombuotų ir dėl ėduonies išrautų *pieninių* dantų skaičius; KPI – kariozinių, plombuotų bei dėl ėduonies ištrauktų *nuolatinių* dantų skaičius. Pagal PSO, kai kpi+KPI reikšmė <1,2, tai rodo labai žemą ėduonies intensyvumą; 1,2-2,6 – žemą; 2,7-4,4 – vidutinį; 4,5-6,5 – aukštą; >6,5 – labai aukštą.

Įvertinus mokinių pieninių ir nuolatinių dantų ėduonies intensyvumo indeksą (kpi+KPI) matyti, kad 2024 metais Klaipėdos m. sav. mokinių bendras KPI buvo vidutinio intensyvumo – 3,2. Aukščiausias kpi+KPI indeksas buvo 18 metų amžiaus grupėje, o žemiausias – 12 metų amžiaus grupėje.

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema (VSS IS)

5 pav. KPI+kpi indekso pasiskirstymas pagal amžių, 2024 m.

2024 metais Klaipėdos m. sav. 5 912 mokiniai (27,5 proc.) turėjo pavienių dantų sąkandžio patologiją, o 4 947 (23 proc.) – žandikaulių patologiją.

APIBENDRINIMAS

Išanalizavus 2024 metų Klaipėdos miesto bendrojo ugdymo mokyklų mokinių sveikatos profilaktinius duomenis, galima pateikti apibendrintą informaciją:

- 2024 m. profilaktiškai sveikatą patikrino 88,3 proc. mokinių.
- 2024 m. 90,6 proc. mokinių dalyvavo ugdymo veikloje be jokių apribojimų. 9,4 proc. mokinių buvo nurodytos bendros, o 4 proc. mokinių – specialiosios rekomendacijos.
- 2024 m. 15,1 proc. mokinių turėjo antsvorio problemų, 5,9 proc. buvo nutukę, per mažą svorį turėjo 12,5 proc. mokinių. Lyginant su 2023 m., per didelį svorį turinčių mokinių dalis neženkiai padidėjo.
- 2024 m. 3,5 proc. mokinių fizinio lavinimo veikloje dalyvavo su apribojimais (parengiamojo arba specialiojoje fizinio ugdymo grupėje), o 0,7 proc. mokinių buvo atleisti nuo kūno kultūros pamokų.
- 2024 m. mokinių éduonies intensyvumo indeksas (kpi+KPI) buvo vidutinis – 3,2. 2024 m. 27,5 proc. mokinių turėjo pavienių dantų sáakandžio patologijá, o 23 proc. – žandikaulių patologijá.

REKOMENDACIJOS

Išanalizavus Klaipėdos miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų mokinių profilaktinių sveikatos patikrinimų 2024 metų duomenis, pateikiamos rekomendacijos, kuriomis remiantis būtų galima planuoti ir įgyvendinti mokinių sveikatos stiprinimo priemones:

- Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) rekomenduoja motinos ir vaiko sveikatą laikyti prioritetine sritimi, kadangi būsimų kartų sveikata bei gerovė priklauso nuo šiandienos mamų bei vaikų sveikatos, todėl tikslinga tėvus įtraukti į sveikatos stiprinimo veiklas – organizuoti ir vykdyti mokymus, apimančius aiškią, išsamią ir patikimą informaciją apie mitybą, fizinį aktyvumą.
- Būtina atkreipti dėmesį į šeimos gydytojo pažymėjime pateikiamas bendras ir specialiąsias rekomendacijas, kurių turi būti laikomasi mokiniams dalyvaujant ugdymo veikloje, siekiant geriau valdyti lėtines ligas ir sutrikimus.
- Būtina nuolatos organizuoti ir vykdyti įvairius mokymus rūkymo ir alkoholio vartojimo žalos sveikatai temomis, sveikos mitybos, fizinio aktyvumo bei streso valdymo temomis.